

- Gratia cooperans non consistit in ipso motu subito, et indeliberato voluntatis, sed in motione Dei per modum qualitatis impressæ potentia ad eliciendum actum liberum. vi, 816, n. 11; 823, n. 5.
- Gratia cooperans requirit concursum concomitantem, sed non in illo solo consistit, sed etiam in nuper dictis. vi, 818, n. 15.
- Gratia sufficiens definitur secundum D. Augustinum. vi, 823, n. 4.
- Gratia sufficiens adæquate ex multis requisitis tam physicis, quam moralibus constat, et quænam illa sint. vi, 823, n. 5.
- Gratia sufficiens aliquem effectum facit, sed non illum qui ultimo intenditur, iste enim est consensus liber ad quem gratia efficax requiritur. vi, 824, n. 7.
- Gratia sufficiens in ordine naturali ex multis etiam requisitis tam physicis, quam moralibus constat, et quænam ista sint. vi, 824, n. 7.
- Gratia sufficiens ad salutem non omnibus hominibus in particulari datur (ut parvulis, qui moriuntur in utero matris, et adultis, habentibus tantum infidelitatem negativam) sed in generali tantum quatenus Deus paratus est quantum est ex se dare illam, vi, 825, n. 8.
- Gratia sufficiens datur cuilibet homini, cui imponitur præceptum aliquod, saltem in ordine ad illud tempus, quo implendum est, alioquin non obligaret præceptum, explicaturque quanta, et qualis gratia sufficiens sit necessaria ad hoc. vi, 825, n. 9.
- Gratia sufficiens datur damnatis, et tamen peccant propter liberam electionem, quam habuerunt dum viverent. vi, 827, n. 14.
- Gratia sufficiens realiter intrinsece differt ab efficaci. vi, 829, n. 4; 832, n. 12.
- Gratia efficax non ponitur a D. Augustino in congruo vocatione nude sumpta, sed etiam addendo vires voluntati ad operandum. vi, 836, n. 1.
- Gratia efficax non consistit in motione sola morali, sed in physica, quia moralis motio non est infallibilis ab extrinseco. vi, 841, n. 10, vide motio et motus.
- Gratia efficax non consistit in solo decreto Dei, neque in actibus indeliberatis, sed in qualitate a Deo immissa per modum transeuntis, cujus effectus formalis est reddere actum primum causæ secundæ applicatum, et actuatum ultimate ex conjunctione ad primam causam, ut operetur. vi, 841, n. 10.
- Et sic supponit gratia efficax virtutem ad actum primum quoad speciem actus. vi, 845, n. 20.
- Gratiam efficacem habere quo sensu verificetur esse in manu hominis. vi, 824, n. 7.
- Gratia efficax relinquit potentiam antecedentem ad oppositum, non consequentem, et quid sit hoc. vi, 825, n. 9.
- Gratia efficax non pendet a consensu propriae voluntatis quantum ad posse amittere, vel retinere ipsam. vi, 822, n. 3.
- Gratia efficax non denegatur alicui nisi ponat impedimentum, et si non culpæ, saltem inconsiderationis, vel alterius defectus, qui antecedenter, vel comitanter est cum ipsa denegatione auxilii, et saltem in priori naturæ præcedit. vi, 826, n. 12; 835, n. 16.
- Gratia efficax variis nominibus appellatur a D. Augustino, et traditur ejus definitio. vi, 828, n. 1.
- Gratia efficax ex se est efficax ab intrinseco, et infallibiliter, non ex consensu nostro, et per aliquid reale intrinsecum distinguitur a gratia sufficienti. vi, 829, n. 4; 832, n. 12, vide Semipelagiani.
- Gratia efficax non tollit libertatem, cum Deus, qui radix est et causa libertatis, non solum det facere, sed et libere facere. vi, 835, n. 16.
- Gratiæ efficacis carentia non est origo peccati, sed defectibilitas nostra. vi, 834, n. 15; 836, n. 1.
- Gratia efficax tollit indifferentiam suspensionis, non tamen indifferentiam libertatis. vi, 846, n. 23.
- Gratia sanans ad quæ opera requiratur, et quomodo, vide gratia specialis.
- Gratia excitans eadem est substantialiter ac gratia operans, pulsans, et vocans. vi, 808, n. 18, vide gratia actualis operans.
- Et in quo differant. vi, 808, n. 18.
- Gratia excitans, seu operans exordium est totius nostræ justificationis. vi, 813, n. 6; 813, n. 7.
- Gratia adjuvans, vide gratia actualis cooperans.
- Gratia sanctorum patrum potuit de congruo incarnationem mereri, et quare. vi, 923, n. 15.
- Gratia sanctorum patrum quomodo effective procedens ab incarnatione, ejusque executionem prævisam supponens, incarnationem ræruerit, seu merito suo causaverit. vi, 925, n. 15.
- Gratiæ gratis datæ non sunt habitus, sed actuales motiones, et aliquando alicui actus donorum Spiritus sancti sunt gratiæ gratis datæ, ut sermo sapientiæ, sermo scientiæ, ubi sapientiæ et scientiæ sunt dona, et sermones illarum sunt gratiæ gratis datæ. vi, 589, n. 25.
- Gratiæ gratis datæ in peccantibus mortaliter possunt esse. vi, 644, n. 31.
- Quia in ædificationem aliorum dantur, non

- in propriam justificationem. vi, 702, n. 11.
- Gratia Christi non potest augeri naturaliter, bene tamen de potentia Dei absoluta. vii, 432, n. 8.
- Gratia in adultis infunditur juxta mensuram dispositionis physicae, non meritoria. vii, 434, n. 2.
- Gratiæ augmentum promeremur per actus imperatos ab aliis virtutibus. vii, 676, n. 7.
- Gratia non augetur quin simul augeatur caritas. vii, 446, n. 15.
- Gratia amissa quando recuperatur per poenitentiam non semper redit secundum totam intensionem, sed juxta dispositionis intensionem. vii, 457, n. 26; 459, n. 30.
- Gratia ex natura rei opponitur peccato habituali. vii, 461, n. 4.
- Tollitque reatum poenæ æternæ. vii, 444, n. 9.
- Tollit etiam conversionem ad creaturam, et cum Deo facit consortium. vii, 444, n. 9.
- Gratia ita repugnat cum peccato actuali ut non possint conjungi, etiam de potentia absoluta. vii, 444, n. 10.
- Gratia corrumpitur per peccatum, non in se, sed quantum ad ejus informationem in subjecto. vii, 466, n. 23.
- Imo nec per unum instans compatitur cum peccato actuali, et multo minus per aliquod tempus. vii, 465, n. 15.
- Habet duo, scilicet esse effectum remissionis divinæ tollentem offensam, et dare homini rectitudinem ad esse supernaturale; rectificando etiam actus ab ea procedentes. viii, 21, n. 44.
- Ad gratiam solum pertinet tollere offensam gratuito, non autem satisfactive. viii, 21, n. 45.
- Gratia opponitur malitiæ peccati, non autem læsioni juris divini. viii, 21, n. 45.
- Gratia ejusdem valoris est ante, et post peccatum; et sic ipsa posita manet læsio divina, non satisfacta. viii, 22, n. 47.
- Absentia gratiæ secundum se considerata habet tantum rationem poenæ, nisi relinquatur ex actu voluntario præcedenti. viii, 23, n. 52.
- Deus de sua potentia absoluta potest producere gratiam, ita perfectam in aliquo puro homine, ut de condigno alteri possit mereri primam gratiam. viii, 30, n. 74.
- Posita gratia redditur homo justus, et sanctus, sine favore extrinseco supervenienti gratiæ, non tamen sine favore extrinseco concessionis gratiæ. viii, 28, n. 67.
- Si per impossibile Deus poneret gratiam in anima, et nollet remittere offensam, sine æquali satisfactione, aut mere gratis, ille homo perpetuo maneret exclusus a regno. viii, 28, n. 68.
- Unica causa formalis nostræ justificationis est gratia habitualis. viii, 34, n. 7.
- Posita gratia habituali tollitur totaliter, et ratio maculæ, et injuriæ. viii, 41, n. 26.
- Gratia expellit peccatum secundum quod est remissibile perfecte. viii, 44, n. 36.
- Gratia habet duo, alterum dignificare personam, et alterum actionem. viii, 66, n. 53.
- Dignitas major gratiæ in ratione dignificantis personam, non constituit opus magis meritorium. viii, 66, n. 53.
- Gratia intensior reddit personam magis gratam in ratione sanctitatis, et justitiæ. viii, 66, n. 53.
- Aliqua pura creatura non potest esse causa principalis physica gratiæ. viii, 256, n. 23.
- In statu innocentia prout in illo statu, non ordinabatur efficaciter ad consequendam gloriam. viii, 268, n. 31.
- Gratia Adami revixit, non sub formalitate gratiæ pertinentis ad statum innocentia. viii, 270, n. 42.
- Gratiæeductio de potentia animæ, non creatio. ix, 210.
- Obedientialis ad eam potentia, et quæ illa. Nulla actio media, ut non siteductio vel creatio. Non educi lucem et species. Improbabilis Cabrera opinio. ix, 210.
- Gratiæ ipsa substantia a sacramentis, non sola ejus unio cum anima: instrumentalis in eam influxus; instrumenti prævia motio, ut subjiciatur principali agenti, non ut aliquid circa gratiam disponat. ix, 183.
- Gratiæ sacramentali peculiaris perfectio intrinseca, eique peculiariter debita auxilia. Educitur gratia de potentia animæ, ut accidens et qualitas, non ut gratia et participatio divini esse. ix, 274.
- Gratia sacramentalis necessaria: idem habitus ac gratia communis, modo ab ea distincto. ix, 284.
- Ejus hic modus et formalitas, quid auxilii nomine. ix, 289.

GRATITUDO.

- Gratitudinis acceptio duplex quomodo est in Deo. iii, 554, n. 19.
- Gratitudo est pars potentialis justitiæ, et pars observantiæ: et pars gratitudinis est vindictio pro retributione malorum. vi, 702, n. 11, vide justitia et observantia.
- Gratitudo est specialis virtus quando exclu-

dit rationem debiti superioris, Dei scilicet, vel parentis. vii, 661, n. 21.
Gratitudo, pietas, observantia, dulcia, et aliae virtutes quae respectu hominum distinguuntur specie, respectu Dei adjuvantur in una virtute religionis. vii, 662, n. 22.
Gratitudo deficit a iustitia commutativa in ratione debiti. viii, 84, n. 11.

GRAVITAS.

Gravitas peccatorum ex conversione ad obiectum, non ex aversione sumitur. v, 724, n. 94.

GREGORIUS.

Quare respicit Gregorius vocari universalis episcopus. vii, 209, n. 24.

GULOSUS.

Gulosus, vide luxuriosus.

GUSTUS.

Gustus corporis gloriosi, vide corpus.

GUTTA.

Gutta sanguinis Christi propter unionem ad Verbum pro redemptione generis humani suffecisset. viii, 56, n. 14.

GYMNASIA.

Gymnasia liberarum disciplinarum turres in Scriptura sacra vocantur. vii, 944, n. 7.

H.

HABITUALIS.

Habitualis relatio in finem, vide relatio finis.
Habitualis relatio in Deum compatitur cum peccato veniali. v, 113, n. 13; 151, n. 46; 156, n. 56.
Habitualis relatio in Deum non dicit influxum in actum, sed meram concomitantiam cum illo. v, 113, n. 13; 151, n. 46.
Habitualis ordinatio in Deum inventa in peccato veniali non se habet mere concomitanter in subjecto, sed aliquo modo influxive. v, 151, n. 46.

HABITUDO.

Habitudo ad volita creata non est necessaria in Deo. iii, 230, n. 21.
Habitudo, vide actus immanentes et intellectio.

HABITUS.

Habitus mere existens in subjecto, et non operans, cum dictamine ad oppositum compatitur. v, 114, n. 15; 125, n. 34.
Habitus tractu temporis per introgressum contrariorum minuuntur, et corrumpuntur. v, 128, n. 42.
Habitus virtutum et vitiorum non habent pro genere predicabili de ipsis habitum entitative sumptum (hoc enim subjectum est, non genus) sed habitum ut moralem. v, 643, n. 13.
Habitus adequate dividitur in bonum et malum, vitium et virtutem, non autem datur habitus indifferens. v, 798, n. 22.
Habitus et dispositio primo, et per se important convenientiam, vel inconvenientiam ad naturam: ex consequenti respiciunt actum, vel operationem. vi, 242, n. 3, vide dispositio.
Habitus quomodo differat a potentia, secunda specie qualitatis, et cur a philosopho in primo loco collocetur. vi, 250, n. 32.

Habitus quod subjectum debeat habere. vi, 253, n. 1.
Habitus operativi non sunt capacia membra externa corporalia, quia non habent indifferentiam consuetudine superabilem, quae necessario requiritur ad subjectum habitus. vi, 256, n. 7, 8.
Habitus in quo distinguatur ab auxilio efficaci. vi, 253, n. 30.
Habitus dantur in potentiis sensitivis appetitivis quatenus moventur a ratione, et etiam possunt dari ex eadem ratione in potentiis sensitivis apprehensivis interioribus. vi, 256, n. 10.
Non autem in exterioribus. vi, 261, n. 37.
Habitus debet esse difficile mobilis essentialiter, et ex principio specificativo, primo scilicet, et per se, seu per modum actus primi, non autem per modum actus secundi, et ut habens derivatam ab alio principio essentialem immobilitatem. vi, 272, n. 6, vide demonstratio et visio beata.
Habitus quomodo sit difficile mobilis, vide mobile.
Habitus non addit potentiae virtutem in linea, et specie potentiae, sed actuationem, et determinationem ad actum eliciendum. vi, 289, n. 34.
Habitus et potentia unam integram causam efficiunt indivisibiliter respectu actus eliciendi. vi, 286, n. 26.
Habitus non solum ad substantiam actus concurrat, sed etiam ad modum. vi, 291, n. 40; 80, n. 23.
Habitus disponit potentiam, et in actum intensiorem ipso habitu porumpat, et ad hunc conatum habendum, a quibus causis applicetur potentia, vi, 291, n. 39; 293, n. 1.
Habitus non est subjectum virtutis, sed genus. vi, 374, n. 8.
Habitus et actus si considerentur entitative, ut solum quoad supra praedicata entitative, non se habent ut genus, sed ut fundamentum moralitatis, vel subjectum: si vero considerentur, ut dirigibiles per regulas rationis, sic sunt genera ad diversos modos moralitatis. vi, 383, n. 33.
Habitus non solum in linea naturae, sed in genere moris etiam sunt operativi, et non mere relativi, ut putavit Scotus. vi, 384, n. 35; 344, n. 1.
Habituum augmentum, vide extensio et intensio.
Habitus quando extensive augeantur per assuefactionem ad talem materiam, et quando per assuefactionem solummodo extrinsecam ei impedimenta tollantur. vi, 312, n. 47.
Habitus intellectivi evidentes uno actu solum

possunt generari, licet subjectum recipiens ad exercendum illum prompte requirat multipliciter actuum: habitibus autem pertinentes ad appetitum, ut virtutes, et etiam habitus opinionis, pluribus actibus indigent, ut generentur. vi, 345, n. 4.
Habitus quando pluribus actibus indiget ut generetur, per priores actus non generatur, sed per ultimum; priores autem tantum disponunt subjectum ad illum, causantque quamdam qualitatem, quae ad speciem dispositionis pertinet; et quomodo hoc fiat. vi, 346, n. 6.
Habitus contrariatur formaliter alii habitui; actui vero non opponitur formaliter, sed effective. vi, 362, n. 2.
Habitus duo contrarii bene compatiuntur, in eodem subjecto simul in gradibus remissis, ut habitus vitii et virtutis: sed hoc intelligitur entitative et physice, non moraliter. Duo vero actus oppositi nullo modo compatiuntur, quia non solum opponuntur ut forma, sed ut motus. vi, 363, n. 6, 7.
Habitus non expelluntur unico actu opposito, sed pluribus. Quod intelligitur non de habitibus infusis, qui unico actu opposito expelluntur, sed de acquisitis. vi, 362, n. 4.
Habitus corrumpuntur per se a contrariis habitibus oppositis formaliter. vi, 361, n. 1.
Habitus per accidens corrumpuntur ex defectu causae conservantis, et ex defectu exercitii, et per oblivionem. vi, 363, n. 8.
Habitus existentes in parte spiritali non corrumpuntur ex destructione subjecti, id est, hominis, sed manent in anima separata. vi, 365, n. 17, vide scientia et species intentionales.
Habitus intellectuales, vide ars, habitus, primorum principiorum, opinio, prudentia, scientia et virtus intellectualis.
Habitus intellectuales perfectiores sunt habitibus virtutum moralium specificative et in quantum intellectuales; virtutes autem morales excedunt ipsos habitus intellectuales quod denominationem virtuosum et boni tenent ex parte subjecti. vi, 382, n. 31; 682, n. 46; 557, n. 11.
Habitus intellectualis vocatur lumen, quo potentia determinatur ad cognoscendum obiectum determinatum. vi, 437, n. 6; 438, n. 7.
Habitus intellectualis non est collectio specierum, neque aliqua species, sed qualitas distincta ordinans illas sub tali immaterialitate. vi, 437, n. 6; 438, n. 7.
Habitus intellectuales practici, vide ars et prudentia.